

Lære hele arbeidslivet – en reform som gir alle ansatte kompetanseløft

Landsmøtet krever en bred etter- og videreutdanning (EVU) som skal utformes og finansieres gjennom et trepartssamarbeid. Reformen skal utvikles som et tilbud tilpasset arbeidslivet og den enkelte ansattes behov. Reformen skal ta utgangspunkt i – og legges til rette for – produksjons- og servicearbeideren.

Fagskolen skal være en viktig tilbyder i en slik reform.

Behovet for fagarbeidere øker. Samtidig blir det vanskeligere å rekruttere ungdommer på grunn av lave ungdomskull. Vi skal møte kompetansemangelen, det grønne skiftet, globaliseringen og digitaliseringen med den arbeidsstyrken vi har i dag. Derfor må vi som samfunn tenke helt nytt i forhold til etter- og videreutdanning. Det må etableres en kultur hvor kompetansepåfyll blir en del av det å jobbe. En reform må bygges på dette.

Historisk er kompetanse et av Norges viktigste konkurransefortrinn, men vi er i liten grad villige til å gjøre det som trengs for å opprettholde dette konkurransefortrinnet. Nå ligger Norge langt bak EU og våre nordiske naboland i forhold til etter- og videreutdanning. Det gjelder både systemer for utvikling av tilbud, og arbeidsgivernes vilje til å rettighetsfeste ansattes tid og økonomi til gjennomføring.

Selv om det er bred enighet om behovet for mer etter- og videreutdanning, er den faktiske EVU-deltakelsen i Norge stabil eller synkende. Dessuten er deltakelsen urettferdig. De med kortest utdanning deltar minst i etter- og videreutdanning. Sannsynligheten for læring og kompetanseutvikling er dessuten dårligere der organisasjonsgraden er lav.

For å lykkes må en langsiktig finansieringsordning på plass som gir inntektssikring for den enkelte deltaker i kompetansehevende tiltak. Inntektssikring forutsetter kompensasjon for tapt inntekt og reelle muligheter til gjennomføring i kombinasjon med jobben. Det kan skje gjennom etablering av ett eller flere utdanningsfond.

Alle tre parter må bidra for at en slik reform skal kunne realiseres. Både arbeidsgivere, arbeidstakere og myndigheter må ha en felles forståelse av at investeringer i ansattes kompetanse gir økt produktivitet – til glede og nytte for den enkelte, bedriften, bransjen og AS Norge. Kompetanseheving må ikke sees på som en kostnad.

På denne bakgrunn stiller landsmøtet følgende krav til en ny EVU-reform:

1. Rett til fri ved deltakelse i etter- og videreutdanningstiltak

Skal Norge opprettholde og styrke den konkurransekraften vi har, basert på kompetanse, er vi nødt til å etablere en kultur for læring på arbeidsplassene. Den må bli slik at det forventes at ansatte tar jevnlig kompetansepåfyll som en del av jobben. En forutsetning for å sikre kompetanseløft for arbeidstakere, er en kraftig styrking av rettighetene til deltakelse i EVU-tiltak. Tiltakene må kunne kombineres med full jobb. Denne retten må framgå av både lov og tariffavtale.

2. Sikring av inntekt ved gjennomføring av etter- og videreutdanning

En av de største barrierene for deltakelse i EVU, er bortfall av inntekt. For mange arbeidstakere er det vanskelig å prioritere etterutdanning når det er forbundet med store kostnader og tap av

arbeidsinntekt. For å få til en vellykket EVU-reform, er man derfor nødt til å fjerne denne barrieren.

3. Nasjonalt system for utvikling av gratis EVU-tilbud for deltakerne

Med utgangspunkt i bransjeprogrammenes metodikk og prinsipper for trepartssamarbeid, må det etableres et nasjonalt system for utvikling og gjennomføring av ulike EVU-tilbud. Tilbudene må tilpasses bransjenes og arbeidslivets behov. Det krever ikke bare at partene involveres, men de må også ha eierskap til utviklingen og gjennomføringen av tilbudene.

EVU-tilbudene må være gratis for den enkelte arbeidstaker for å fjerne en viktig barriere for deltakelse. I tillegg til at selve EVU-tilbudet blir tilbudt gratis av utdanningsinstitusjonen, må den enkeltes inntektsgrunnlag sikres under gjennomføringen. Tilsvarende modeller er utviklet i både Sverige og Danmark. Våre nordiske naboer har kommet mye lenger enn oss når det gjelder partenes kvalitetssikring av relevante tilbud og finansiering av EVU-tilbud for deltakere.

4. Reformen skal finansieres gjennom et spleiselag i utdanningsfond

Det er arbeidsgivernes ansvar å sørge for etter- og videreutdanning av sine ansatte basert på det behovet bedriften har nå og i framtida. Nå trenger vi tilbud på tvers av bedrifter og bransjer. Norge som nasjon har stor interesse i å bygge på kompetansen til arbeidstakerne. For å etablere gode tilbud over hele landet som er tilgjengelige og gratis for alle arbeidstakere, trengs det store ressurser. Disse ressursene bør fremskaffes gjennom et spleiselag i form av et eller flere fond.

Fellesforbundet mener at utdanningsfond bør finansieres både av offentlige og gjennom tariffavtalene. Til sammen skal det sikre full dekning av inntektstap ved deltakelse på etter- og videreutdanningstilbud. Samtidig legger det til rette for å skreddersy EVU for den enkelte arbeidstaker og bransje. Dette dekker behovene for en vellykket EVU-reform, tilpasset arbeidslivet og de enkelte bransjene.